

Голас Рафзімы

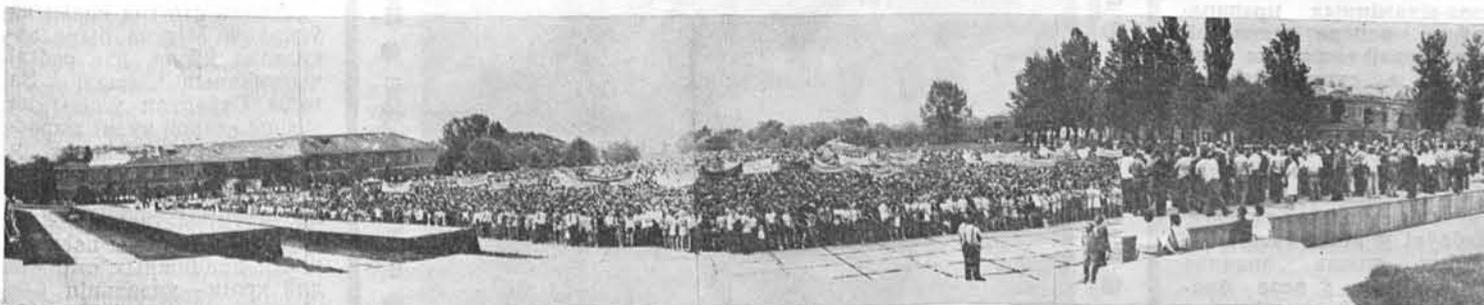
№ 21 (1385) МАЙ 1975 г. ВYДАННЕ БЕЛАРУСКАГА ТАВАРЫСТВА ПА КУЛЬТУРНЫХ СВЯЗЯХ З СУАЧЫННІКАМІ ЗА РУБЯЖОМ ГОД ВYДАННЯ 20-ТЫ ЦАНА 2 КАП.

НЕПЕРАМОЖНАСЦЬ ЖЫЦЦЯ

У дні работы Міжнароднай сустрэчы прыхільнікаў міру. НА ЗДЫМКАХ: першы сакратар ЦК Кампартыі Беларусі П. МАШЭРАЎ, генеральны сакратар Сусветнага Савета Міру Р. ЧАНДРА і старшыня Савецкага камітэта абароны міру М. ЦІХАНАЎ; пасадка Алеі міру; прыхільнікі міру ў Хатыні; лётчык-касманаўт СССР Г. ЦІТОЎ з в'етнамскімі сябрамі; мітынг у Брэсцкай крэпасці.

«Н ЯХАЙ ва ўсёй нашай далейшай рабоце жыве дух Мінска», — сказаў сакратар Савецкага камітэта абароны міру М. Котаў на прэс-канферэнцыі ў сувязі з заканчэннем работы Міжнароднай сустрэчы прыхільнікаў міру. Дух Мінска — гэта дух салідарнасці, узаемаразумення, згуртаванасці, які панаваў на міжнародным форуме барацьбы за мір, што праходзіў у сталіцы Беларусі з 16 па 21 мая 1975 года. Арганізаваная па ініцыятыве Савецкага камітэта абароны міру сустрэча сабрала прадстаўнікоў 35 краін свету, пасланцоў розных

кантынентаў. Дэлегацыю Сусветнага Савета Міру ўзначальваў генеральны сакратар, лаўрэат міжнароднай Ленінскай прэміі «За ўмацаванне міру» Рамеш Чандра, дэлегацыя Савецкага камітэта абароны міру прыбыла на чале са старшынёй камітэта пісьменнікам Мікалаем Ціханавым. У Мінску сабраліся людзі розных палітычных поглядаў, нацыянальнасцей, веравызнанняў, але аб'яднаны адным гарачым імкненнем — зрабіць разрадку міжнароднай напружанасці з'явай незваротнай. Сустрэча была прысвечана 30-годдзю Перамогі над фашызмам і не выпадкова месцам для яе правядзення быў абра-

ны Мінск, горад-герой, жыхары якога ў гады вайны былі барацьбітамі і мучанікамі. «Хатынь—гэта тры бярозкі і агонь. Беларусь — гэта адзін загінуўшы чалавек з кожных чатырох, гэта два мільёны дзвесце трыццаць тысяч загінуўшых. Гэтыя бярозкі ніколі не забудуць агню. Ніколі не павінны паўтарацца Хатынь, Лідзіцэ, Арадур, Хірасіма, Нагасакі», — сказаў у сваім выступленні на адкрыцці Міжнароднай сустрэчы прыхільнікаў міру Р. Чандра. У дні работы нарады яе ўдзельнікі наведалі мемарыяльны комплекс Хатынь, Брэсцкую крэпасць-герой, Курган Славы, дзе пакланіліся свет-

лай памяці загінуўшых, аддалі даніну павагі мужнасці і гераізму савецкіх людзей, барацьбітоў за наш шчаслівы, мірны сённяшні дзень. Замежныя госці пабывалі на заводах, у калгасах, навучальных установах рэспублікі, мелі магчымасць азнаёміцца з жыццём і працай беларускага народа, з яго дасягненнямі ў гаспадарцы і культуры. Яны гутарылі з рабочымі, калгаснікамі, з моладдзю і старымі. Перад удзельнікамі форуму выступілі першы сакратар ЦК Кампартыі Беларусі П. Машэраў і намеснік старшыні Прэзідыума Вярхоўнага Савета БССР У. Лабанок. «Я лічу вельмі карысным, — адзначыў сакратар

Югаслаўскага саюза барацьбітоў-ветэранаў Б. Голавіч, — што наша сустрэча наліла адкрыты характар. Мы мелі магчымасць размаўляць не толькі паміж сабой. Мы сустрэкаліся з рознымі людзьмі, расказвалі ім пра сябе і чулі, чым заняты яны». Госці бачылі міралюбных людзей, якія зведалі жахі мінулай вайны і гатовы цяпер настойліва, паслядоўна адстаяць мір, змагацца за яго.

У дні работы Міжнароднай сустрэчы прыхільнікаў міру адбыўся сімпозіум «Гістарычнае значэнне разгрому гітлераўскага фашызму. Барацьба

(Заканчэнне на 6-й стар.)

Сёння ў нумары:

ПРАЦЯГВАЕМ ДРУКАВАЦЬ ВІНШАВАННІ ЗЕМЛЯКОУ З 30-ГОДДЗЕМ ПЕРАМОГІ

«Будзем помніць вечна!» стар. 4

АНТЫ-ГІТЛЕРАўСКАЯ КААЛІЦЫЯ У ДРУГОЙ СУСВЕТНАЙ ВАЙНЕ

(The Coalition Strategy in Action) стар. 5

ШЛЯХ БЕЛАРУСАЎ У ПРАФЕСІЙНУЮ МУЗЫКУ

«Пачатак музычнай адукацыі» стар. 7

естественного прироста населения. Во-вторых, близки к своим реальным пределам темпы роста капитальных вложений в расширение производства.

Именно поэтому в планах дальнейшего развития экономики теперь особое внимание уделяется повышению эффективности общественного производства на основе его всесторонней интенсификации. В заданиях девятой пятилетки эта тенденция отражена так: 87 процентов прироста национального дохода должно быть получено за счет повышения производительности труда, что обеспечит сбережение труда 32 миллионов человек.

За счет каких же факторов осуществляется переориентация развития нашего народного хозяйства? Главные из них — ускорение научно-технического прогресса и совершенствование механизма и методов хозяйствования. Выбор этих факторов отражает объективные процессы развития производства на современном этапе.

За предыдущие четыре года создано около 16 тысяч новых типов машин, оборудования и аппаратов, освоено производство и начат серийный выпуск 14,2 тысячи новых видов промышленной продукции. Планом текущего года предусмотрен перевод с ручного на механизированный и автоматизированный труд почти полумиллиона рабочих.

Столь высокие темпы научно-технического прогресса объясняются тем, что он осуществляется в условиях социалистического планового производства, единой государственной технической политики.

В социалистическом обществе научно-технический прогресс носит всеобщий характер, вовлекая в техническое творчество миллионы людей. Сегодня у нас около семи миллионов рационализаторов и изобретателей. В 1974 году в хозяйство страны было внедрено 3,9 миллиона изобретений и рационализаторских предложений, что дало за год четыре миллиарда рублей.

Научно-технический прогресс совершается не сам по себе, а реализуется через определенную систему хо-

зяйствования. Вот почему задача создания такого экономического механизма и методов управления, которые бы с наибольшим успехом обеспечили повышение эффективности производства, весьма актуальна. Совершенствование механизма и методов хозяйствования — второй фактор дальнейшего роста советской экономики.

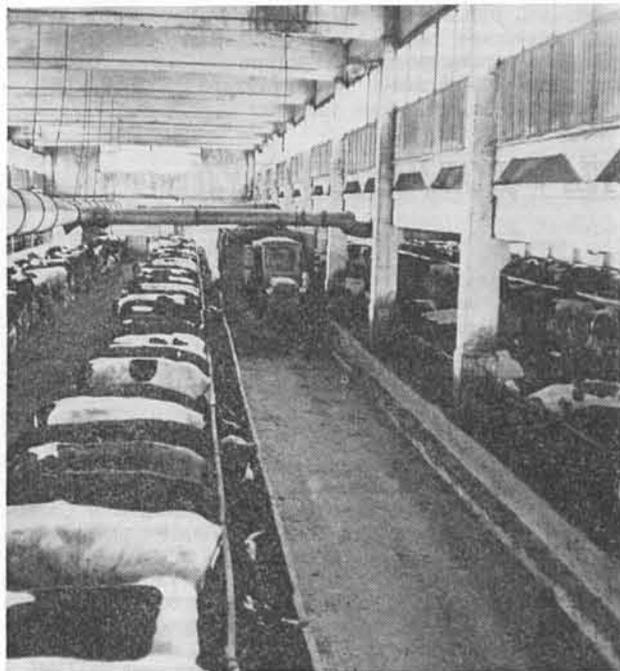
Социалистическое общество держит в руках основные экономические высоты и создает свои формы управления, отвечающие природе социалистической собственности. Отличаясь единством принципов, механизм социалистического хозяйствования не остается неизменным на различных этапах. Мощное развитие производительных сил требует новых подходов, новых решений.

За последние 10 лет в нашей стране осуществлены серьезные сдвиги в этом направлении. В частности, проводятся важные мероприятия, направленные на повышение эффективности капитальных вложений, обеспечение комплексного подхода к решению народнохозяйственных проблем, более полное использование таких экономических рычагов, как хозяйственный расчет, цены, прибыль, кредит, материальное поощрение и другие.

Все более важное значение приобретают специализация и концентрация. Благодаря созданию производственных и научно-производственных объединений — их сейчас более 1,5 тысячи — хозяйственный механизм получил новые возможности для более гибкого маневрирования ресурсами, лучшего использования внутренних резервов.

Сейчас разрабатывается долгосрочный план хозяйственного развития нашей страны до 1990 года. Увеличение горизонта экономического планирования сочетается с мероприятиями, обеспечивающими сбалансированность и соблюдение необходимых пропорций между всеми отраслями и видами производства.

Леонид АБАЛКИН,
доктор экономических наук, профессор.

На Гомельщине пачалася нарыхтоўка кармоў. Першымі ў вобласці да гэтай работы прыступілі спецыялізаваныя механізаваныя звенні ў калгасе імя Урыцкага Гомельскага раёна. Адна за адной пакідаюць палі трактарныя цялежкі, напоўненыя зялёнай масай. Яна паступае ў цэх прыгатавання вітаміннай травяной мукі жывёлагадоўчага комплексу. Частка зялёнай масы з палёў паступае ў жывёлагадоўчыя памяшканні, дзе вырошчваюцца тры тысячы бычкоў.

НА ЗДЫМКАХ: касцьба азімага жыта; у цэху адкорму буйной рагатай жывёлы; старшыня калгаса Аркадзь ПАТАШКІН; агульны выгляд жывёлагадоўчага комплексу калгаса.

СЭУ арганізацыя — спецыяльнае канструктарскае бюро. Да пачатку дзевятай пяцігодкі СКБ распрацавала новую гаму станкоў. У яе ўваходзяць 9 мадэляў, якія па сваіх тэхніко-эканамічных паказчыках і архітэктоніцы не ўступаюць лепшым сусветным узорам. Дарэчы, па такіх паказчыках, як прадукцыйнасць і вярхоўнасць, станкі новай гамы не ўступаюць замежным, а ў шэрагу выпадкаў пераўзыходзяць іх. Напрыклад, па дакладнасці апрацоўкі беларускія станкі для ўнутранага працягвання пераўзыходзяць прадукцыю замежных фірм — «Карл Клінк», «Форст» (ФРГ), «Варынедзі» (Італія), «Лапойнет» (ЗША). Гадавы эканамічны эффект ад укаранення навінкі складзе 1 мільён 40 тысяч рублёў.

Аб патрабаваннях, якія прад'яўляюцца да сучасных станкоў, расказвае загадчык аддзела СКБ Віктар Цягельнік:

— Па-першае, станкі павінны быць высокапрадукцыйнымі, надзейнымі і даўгавечнымі. Неад'емнай якасцю павінна быць універсальнасць і адпаведнасць патрабаванням тэхнічнай эстэтыкі.

Наколькі ж адказваюць гэтым патрабаванням станкі новай гамы? Яны маюць высокі ўзровень патэнтнай аховы, вызначаюцца высокай дакладнасцю і чысцінёй апрацоўкі дэталей. Нема-

лаважняя вартасць іх — прастата пераналадкі, што дае магчымасць хутка пераклачацца з адной апрацоўкі на другую. Дзякуючы гэтаму, можна эфектыўна выкарыстоўваць станкі нават у ўмовах вытворчасці індывідуальнага тыпу.

Усе станкі гамы універсальныя і могуць быць уманіраваны ў аўтаматычныя лініі. Яны зручныя ў абслугоўванні. Архітэктоніка і эрганоміка станкоў прадуманы супрацоўнікамі Беларускага філіяла Усесаюзнага навукова-даследчага інстытута тэхнічнай эстэтыкі.

Высокая якасць нашых станкоў — заслуга і пракціроўшчыкаў, ствараючых мадэлі, і выканаўцаў — завод імя Кірава. Пабываюшы на прадпрыемстве, пераконваешся, што праблема якасці прадукцыі цікавяць не толькі інжынераў і аддзельны тэхнічны кантроль. Кожны рабочы на заводзе — разумны і руплівы гаспадар.

Лакальныя пытанні, якія ўзнікаюць у цэхах і на участках, вырашаюць пастаянна дзеючыя вытворчыя нарады. Рацыяналізатары і вынаходнікі ўносяць немалую долю сваёй працы ва ўдасканаленне выпускаемай прадукцыі. Так, сумесна з СКБ на заводзе спроччана абслугоўванне станкоў. Паляпшаючы канструкцыю і тэхналогію вырабаў, дабіліся таго, што тэрмін службы станкоў без капіталь-

нага рамонту павялічыўся да 10 год.

У 1975 годзе завод прадстаўляе на атэстацыю дзяржаўным Знакам якасці дзве мадэлі вертыкальна-працяжных станкоў. У дзевятай пяцігодцы тут будзе распрацавана і асвоена новая гамма. Цяпер канструктары, інжынеры, тэхнолагі займаюцца пытаннямі кампаўнкі станкоў, зніжэннем іх металаёмкасці.

У адзеле галоўнага канструктара прадпрыемства можна прачытаць некаторыя водгукі замежных спецыялістаў аб прадукцыі завода:

Станіслаў КАЛОУСЕН,
Генеральны дырэктар
А/А «Будімпарт»,
ЧССР:

«Працяжныя станкі, пастаўляемыя У/А «Станка Імпарт» у нашу краіну, выдатна зарэкамендавалі сябе ў рабоце».

Іозеф РАМІН, начальнік майстэрня па рамонту абсталявання чэшскага завода «Шкода»:

«Станкі надзейныя, забяспечваюць высокую дакладнасць і якасць апрацоўкі».

Шматлікія водгукі сведчаць аб папулярнасці прадукцыі беларускага завода на сусветным рынку, яе канкурэнтаздольнасці. А гэта значыць, што якасць станкоў знаходзіцца на высокім тэхнічным узроўні, адказвае патрабаванням сучаснай навукова-тэхнічнай рэвалюцыі.

Т. АНТОНАВА.

ЭКСКУРСІЯ ПА НАРОДНАМУ МУЗЕЮ

Музей баявой і працоўнай славы эксперыментальнай базы «Падалессе», што ў Рэчыцкім раёне, ўзнагароджаны граматай Савецкага камітэта ветэранаў вайны і двума дыпламамі ўсесаюзнага паходу камсамольцаў і моладзі па месцах рэвалюцыйнай, баявой і працоўнай славы савецкага народа. Нядаўна музею прысвоена званне народнага.

Ён славіцца не толькі багаццем экспанатаў, а і вялікай грамадскай работай. Вядзе яе савет, куды ўваходзяць 17 чалавек — прадстаўнікі эксперыментальнай базы, сельсавета, мясцовай школы. Пры савецкім дзейнічае пошукавая група з ліку старшакласнікаў, якія таксама з'яўляюцца экскурсаводамі.

Тут сабраны ілюстраваныя матэрыялы аб жыцці і дзейнасці заснавальніка Савецкай дзяржавы У. І. Леніна, прадстаўлены фатадакументы аб падзеях Кастрычніцкай рэвалюцыі, грамадзянскай і Вялікай Айчыннай войнаў на тэрыторыі цяперашняга Глыбайскага сельсавета. Наведвальнікі даведаюцца тут аб Рэчыцкім народным апалчэнні, аб лесе балшавікоў А. Кастэнікі, Я. Міцкевіча, Н. Шчарбітава, якія ўстанавілі Савецкую ўладу ў раёне. Упрыгожвае экспазіцыю панарамная карціна «Бітва за Дняпро ў 1943 годзе», выкананая мастаком В. Аўсянікам, былым вучнем Глыбайскай школы.

Наступная зала пазнаёміць з дзейнасцю партызанскай брыгады імя Варашылава, што змагалася з ворагам на гэтай тэрыторыі. Дарэчы, партызанскі сектар музея ўзначальвае былая партызанка гэтай брыгады Т. Лагоўская. Пад яе кіраўніцтвам вучні склалі сапраўдны леталіс герайчных спраў народных мсціўцаў, шукаюць імёны невядомых герояў, удакладняюць падзеі, што адбываліся тут у час вайны. Цяпер школьнікі збіраюць матэрыялы пра маці загінуўшых воінаў і партызан.

Адзін з пакояў упрыгожвае барэльеф Клементы Готвальда, карціна і эмблема горада Пісека. Гэтыя рэчы — падарунак чэхаславацкіх сяброў. Тут жа знаходзяцца кнігі аб жыцці працоўных Паўднёва-Чэшскай вобласці. З іншых матэрыялаў, змешчаных у зале пралетарскага інтэрнацыяналізму, даведаешся аб удзеле Савецкай Арміі ў вызваленні Заходняй Еўропы ад фашызму.

Хутка ў музеі адкрыецца новая экспазіцыя, прысвечаная вучням Глыбайскай сярэдняй школы і працоўнай базы «Падалессе».

А. МІЦКЕВІЧ.

БУДЗЕМ ПОМНІЦЬ ВЕЧНА

ЖЕРТВЫ НА АЛТАРЬ ПОБЕДЫ

Виндзорский отдел Федерации русских канадцев горячо приветствует и поздравляет нашу родную Беларусь и весь советский народ с великим историческим праздником — 30-летием Победы над германским фашизмом.

Мы никогда не забудем тех огромных жертв, которые принес советский народ на алтарь Победы. Брестская крепость и Хатынь, битва под Москвой и

Сталинградское сражение, оборона Севастополя и Курская дуга, освобождение стран Восточной Европы и, наконец, падение Берлина. На этом героическом пути к Победе навсегда остались 20 миллионов советских людей. Вечная память героям!

В эти майские дни мы испытываем чувство огромной радости и гордости за нашу любимую Родину, за миролюбивый советский народ. За послевоенные годы вы достигли огромных успехов. И, пожалуй, самый большой из них — мир. Тридцать лет советские люди заняты мирным строительством. Тридцать лет наша родная земля не знает, что такое война.

Это стало возможным, благодаря активной миролюбивой внешней политике Советского Союза, благодаря его огромной экономической и военной мощи, которая охлаждает неразумные головы реваншистов, милитаристов и прочих антисоветчиков.

Да здравствует Великая Победа!

Пусть вечно живет и процветает наша любимая Родина — Союз Советских Социалистических Республик!

За мир во всем мире!

Председатель правления ФРК
Петр СИДРИК.

Секретарь
Михаил МАКАРЕВИЧ.
Канада

НАРОД МОЙ, ТЫ ДОБЛЕСЦІ ЦУД

Людзі Савецкай краіны жылі шчасліва, мірна, нікога не крыўдзілі, спявалі свае цудоўныя песні, радуючы ўсіх сваіх сяброў, усяляючы веру, даючы сілы іншым народам у іх барацьбе за лепшую долю.

І вось на гэта сонца, на гэтае святло, што саргавала душу працаўнікоў ва ўсім свеце, насунуліся чорныя, страшныя хмары фашызму. Цудоўныя песні шчасця змяніліся громам гармат, крыкамі дзяцей, плачам матак, свістам бізуна, пагібеллю мільёнаў жыццяў, разбурэннем квітнеючых гарадоў і вёсак, тое, што радавала ўвесь свет, фашызм у вар'яцкім парыве разбураў, знішчаў, спальваў і забіваў.

На вачах усяго чалавечтва адбыўся разбой, якога свет не бачыў. Праклятыя тыраны, не спыняючыся, крочылі па трупах, знішчаючы на сваім шляху ўсё жывое.

9-га Мая Савецкі Саюз святкуе Дзень Перамогі, дзень заканчэння Вялікай Айчыннай вай-

ны, дзень разгрому фашызму. Перамога надыйшла, вораг разбіты, але якой цаной! Загінула 20 мільёнаў чалавек, палавіна краіны разбурана, не было жылля, ежы. Трэба было ўсё аднавіць.

Народ мой, ты доблесці цуд. Гордасць за цябе перапаўняе маё сэрца. Народ-волат усё аднавіў і крочыць уперад да яшчэ большых дасягненняў.

Аднак і цяпер трэба помніць, што, хаця вораг і пераможаны, фашызм не знішчаны канчаткова. Гэты праклён чалавечтва яшчэ жывы. І толькі мудрая міралюбівая палітыка Савецкага Саюза, сіла Савецкай Арміі стрымліваюць яго крыважэрныя імкненні.

Пралетарыят ва ўсім свеце ўжо зразумеў, што салідарнасць і брацкі саюз усіх працоўных — залог перамогі над фашызмам і шчасця для чалавечтва.

ЗША

Кацярына ЦІТЭН.

ЯНЫ ПРЫНЕСЛІ СВАБОДУ

Надыйшла трыццацятая гадавіна перамогі Савецкай Арміі над нацысцкай зграяй. Нам, хто перажыў жахі другой сусветнай вайны, прыходзіць на памяць успаміны аб тых днях. З уступленнем у Заходнюю Еўропу войск Гітлера жыць стала амаль немагчыма. Гэтыя рабаўнікі прымуслі заходнія дзяржавы працаваць на сябе,

абабралі іх да ніткі, прынізілі.

Цяжка апісаць, якімі страшнымі здаліся нам першыя дні пасля нападу Германіі на Савецкі Саюз. У кіно, у газетах, па радыё яны крычалі на ўвесь свет аб сваім непераможным похадзе. Былі і ў Францыі спачуваючыя ім, якія казалі, што Саветам прыйшоў канец. Нямецкія полчышчы падыходзілі да Масквы, сталіцы нашай Радзімы. Але чамусьці ўжо тут праслаўленыя ваякі раптам пачалі таптацца на месцы. А калі Савецкай Арміяй была выйграная бітва пад Сталінгра-

дам, што закончылася поўным разгромам арміі фельдмаршала фон Паўлюса, перамога нашых Узброеных Сіл была відавочнай. Тады і спачуваючыя нацыстам зразумелі сваю неразумную стаўку на іх. Рускія воіны даказалі ўсяму свету, на што здольныя грамадзяне свабоднай краіны.

Увесь свет павінен быць удзячным Савецкай Арміі і ўсяму савецкаму народу, які прынеслі яму свабоду.

Станіслава і Уладзімір
ЛІХОТЫ.

Францыя

САМАЯ ЖУДАСНАЯ З ВОЙНАЎ

20 красавіка ў нашым Ванкуверскім аддзеле ФРК адбыўся канцэрт у гонар 30-годдзя Перамогі над фашызмам. На вечары быў дакладчык, які расказаў, што перанёс савецкі народ і якім цяжкім быў яго шлях да Берліна. Гэта перамога — подзвіг савецкіх салдат, партызан, рабочых, калгаснікаў, жанчын і нават дзяцей. Правялі мы і канцэрт для

школьнікаў у гонар Маці. На ім таксама быў дакладчык, які расказаў аб пакутах жанчын і дзяцей у час гітлераўскага нашэсця.

Сёлета ж Федэрацыя рускіх канадцаў наладжвае банкет у гонар 45-годдзя нашай арганізацыі. Яшчэ раз успомнім аб тым, у якіх умовах яна нараджалася, што яна з'яўляецца часткай канадскага рабочага класа і прымае самы актыўны ўдзел у барацьбе за свабоду, дзе б яна ні вялася.

ФРК дапамагала палітычным зняволеным у буржуазнай Польшчы. Яе лепшыя сыны загінулі на палях Іспаніі. Калі Гітлер напаў на Савецкі Саюз,

наша арганізацыя была закрыта. Але мы не склалі зброі. Мы першымі падалі заявы ў канадскую армію і прасілі адкрыць другі фронт, але нам адмовілі. Мы патрабавалі дазволу пачаць кампанію па збору сродкаў на медыкаменты для воінаў Савецкай Арміі. І мы атрымалі дазвол. Ванкувер быў на чале. Усе сабраныя грошы прайшлі праз рукі нашага камітэта дапамогі Радзіме. Нарэшце, многія члены ФРК былі прыняты ў армію, двое з іх — Т. Бражко і Г. Осіпаў — загінулі на фронце ў Францыі.

Уладзімір ГАЎРЫЦКІ.

Канада

ШЛЯХ ДА БЕРЛІНА

Сардэчна віншую ўсіх савецкіх людзей са святкам Вялікай Перамогі над фашысцкай Германіяй.

Мінула трыццаць год з таго часу, як адгрымелі салюты Перамогі, абвясціўшы аб заканчэнні самай жудаснай у гісторыі чалавечтва вайны. На шматпакутную зямлю прыйшоў доўгачаканы мір.

І цяпер адной з важнейшых праблем, якія хваляюць народы нашай планеты, з'яўляецца праблема захавання і ўмацавання міру. Трыццаць год на зямлі няма сусветнай вайны. У гэтым найвялікшая заслуга перш за ўсё Савецкага Саюза, які праводзіць палітыку мірнага суіснавання дзяржаў з рознымі сацыяльнымі ўкладамі, нястомна змагаецца за прадухіленне тэр-

майдэраў катастрофы, за ўсеагульнае і поўнае раззбраенне, за чыстае неба над нашай планетай.

Дзень Перамогі з'яўляецца днём салідарнасці простых людзей зямнога шара ў іх барацьбе за мір і сацыяльны прагрэс. А для тых, хто не зрабіў вывадаў з урокаў гісторыі, хто і сёння спрабуе вярнуцца да часоў «халоднай вайны» і выношвае недарэчныя планы рэванша, дзень 9 Мая—дзень грознага папярэджання.

Слава гераічнай Савецкай Арміі, якая адыграла рашаючую ролю ў разгроме гітлераўскай Германіі!

Слава вялікаму Савецкаму народу, які цаной велізарных ахвяр пазбавіў чалавечтва ад фашызму!

ФРГ

Рыгор НІКАНОВІЧ.

МЫ ПАВІННЫ БЫЦЬ ПІЛЬНЫМІ

Шчыра віншум савецкі народ з 30-й гадавінай Перамогі над дзікімі фашысцкімі зграямі. Уся краіна, Беларусь перажылі жахі вайны, якія цяжка

нават апісаць. У руках гітлераўцаў была амаль уся Еўропа, але, падобна ўсім ранейшым заваўнікам, што ішлі на Русь, пацярпелі паражэнне і яны.

Мы з жонкай мелі вялікае задавальненне ад паездкі ў Савецкую Беларусь у 1967 і 1969 гадах. Бачылі, як адраджыўся з руін Мінск. Мы разумеем,

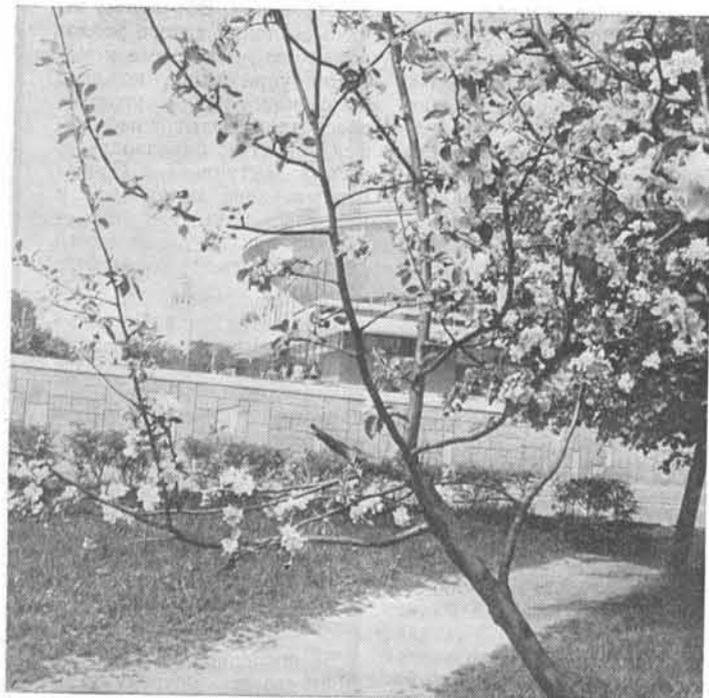
што працоўны подзвіг таксама патрабаваў ад савецкіх людзей мужнасці і цяжкай працы.

Муж і жонка
МЯЖОХАВЫ.

ЗША.

«Голас Радзімы»

№ 21 (1385)

Гомель. Цвітуць сады.

На просторах Родины

ОХРАНА БАЙКАЛА И ПРОМЫШЛЕННОСТЬ

Байкальский целлюлозный завод—первое промышленное предприятие, построенное на берегах озера Байкал, самого уникального естественного хранилища пресной воды. Именно с его сооружением возникла «проблема Байкала», которая столкнула интересы технического прогресса и охраны окружающей среды.

Насколько проекты дальнейшего развития промышленности на Байкале учитывают требования его охраны от загрязнений? С этим вопросом я обратился к главному специалисту Госплана СССР по территориальному планированию и размещению производительных сил Восточно-Сибирского экономического района **Василию МАТУЗОВУ**.

— Принципиальная линия, — сказал он, — определена постановлением ЦК КПСС и Совета Министров СССР 1971 года, которое предусмотрело конкретные меры по рациональному использованию и сохранению природных богатств озера Байкал. При размещении новых предприятий мы руководствуемся не только экономической целесообразностью, но и необходимостью уберечь Байкал от возможных промышленных загрязнений.

За последние годы многое сделано для охраны Байкала. Здесь запрещены заготовка древесины в радиусе до 50 километров и молевой сплав древесины. Она доставляется на Байкальский целлюлозный завод только в волноустойчивых плотах — сигарах. Завод оснащен самыми совершенными и самыми, кстати, дорогими в стране очистными сооружениями, которые обошлись государству в 50 миллионов рублей. Это составляет около 20 процентов стоимости строительства всего предприятия.

Работа очистных сооружений контролируется гидробиологической лабораторией Петровздского государственного университета им. О. В. Куусинена в Карелии, не подчиненной местным органам власти и центральным хозяйственным ведомствам. Да и сам Байкал находится под неусыпным наблюдением многочисленных научных и природоохранительных служб — Лимнологического института Сибирского отделения Академии наук СССР, Иркутского государственного университета им. А. А. Жданова, рыбной инспекции, Всероссийского общества охраны природы. Министерство здравоохранения СССР по их предложениям вправе пересматривать нормы очистки, установленные для Байкальского целлюлозного завода. Но уже и сейчас было бы неэффективным говорить о том, что стоками этого завода наносится какой-то ущерб озеру.

— Если говорить о будущем Байкала, — продолжает Василий Матузов, — то мы считаем, что индустриальное освоение его должно в максимальной мере учитывать необходимость сохранения этого уникального природного комплекса. Сейчас разрабатывается десятый пятилетний план развития народного хозяйства СССР на 1976—80 годы. В частности, составляется генеральная схема развития производительных сил Восточной Сибири, в которой предусматриваются и определенные проекты в бассейне озера. Но можно сказать, что в бассейне Байкала не планируется размещение водоемных производств. Промышленность, главным образом, будет развиваться в сложившихся индустриальных центрах. При этом речь идет в основном о создании машиностроительных, горнодобывающих и энергетических предприятий, наименее вредных для окружающей среды. Но и они будут сооружаться при условии максимального сохранения природного комплекса и оборудоваться эффективными очистными устройствами.

Вряд ли было бы правильным отказываться от дальнейшего использования очень богатых лесных ресурсов Забайкалья. Но расчетная лесосека разрабатывается здесь всего на 60—65 процентов, и лесозаготовки будут вестись только с учетом водоохраных работ.

На берегах же самого Байкала никакого промышленного строительства не намечается. Даже такого, которое считается невинным для природы. Берега озера будут служить для индустрии совсем иного характера — индустрии отдыха. На Байкале расположатся курорты, дома отдыха, туристские базы.

Игорь ЛОБАНОВ,
корреспондент АПН.

THE COALITION STRATEGY IN ACTION

Colonel P. DEREVYANKO, M. Sc. (History)

The formation of the anti-Hitler coalition was a distinguishing feature of the Second World War. The nucleus of this coalition consisted of states with different social systems — the Soviet Union, the USA and Great Britain. The governments of these powers and their heads succeeded in working out and giving effect to a common strategy aimed at completing the rout of nazi Germany and militarist Japan.

The key problem of the coalition strategy was that of a second front in Western Europe whose opening could radically undermine Germany's military-strategic position and decisively shorten the war.

For Germany a war on two fronts was always considered as hopeless. In 1917-18 it had to wage the war in the West and East and lost it. As for Hitler, he hoped to rout his enemies one by one before they could unite.

During the first two years of the war nazi Germany indeed succeeded in implementing a kind of "priority" principle, capturing first Poland, then Norway, France, Yugoslavia... But following its attack on the Soviet Union on June 22, 1941, the situation changed radically. The Wehrmacht's main forces found themselves involved in protracted bloody battles. The "blitzkrieg" suffered a fiasco.

The fact that the heroic struggle of the Soviet people and their army opened ample opportunities for delivering blows at Germany from other directions did not remain unnoticed. In the first days of the nazi aggression against the USSR the world press carried quite a few pronouncements in favour of opening a second front as early as 1941. The Soviet-British agreement providing for joint action in the war against Germany signed on July 12, 1941, laid the juridical foundation for coordinating the actions of the sides.

Proceeding from the established relations and strategic expediency, the Soviet Government put the question of a second front on the practical plane. On July 18, 1941, J. Stalin in a message to W. Churchill emphasised "that the military position of the Soviet Union and, by the same token that of Great Britain, would improve substantially if a front were established against Hitler in the West..." "A front in the north of France", the Head of the Soviet Government pointed out, "besides diverting Hitler's forces from the East, would make impossible invasion of Britain by Hitler".

However, the Soviet Union's proposals on coordinated blows at the enemy remained unanswered for a long time.

It cannot be said that Britain and the USA did not in any way react to the requests of the USSR and world opinion concerning opening a second front. Thus, on June 12, 1942, communiqués were published in Moscow, Washington and London on the results of the talks between representatives of the USSR, the USA and Britain, stating that "complete agreement was reached on the urgent task of opening a second front in Europe in 1942". * But these words remained on paper. In 1942 the Soviet Union was alone repulsing the powerful onslaught of the combined forces of the fascist bloc on the southern wing of the front. By the end of the summer campaign, 258 enemy divisions and 16 brigades, including 66 divisions and 13 brigades of nazi Germany's satellites — the greatest number of enemy troops since the beginning of the Great Patriotic War — were in action against the Red Army.

The turn of the tide brought about by the Red Army at Stalingrad at the beginning of 1943 changed the strategic situation of the entire world war. The Soviet Armed Forces firmly took the initiative and kept it till complete victory over nazi Germany.

However, the Anglo-American forces did not cross the English Channel even in 1943. That same year the Red Army repulsed the attempt of the nazi forces to mount a summer offensive at Kursk, inflicted a new defeat on them and liberated nearly half of the Soviet territory captured by the enemy in 1941-42. The Soviet Union appeared before the whole world as the force capable of driving the nazi invaders from its native soil independently. It had everything necessary for this: a battle-forged and well-equipped army, trained reserves and a steady war economy. While Britain and the USA were carrying out operations far away from Germany, the Red Army broke the backbone of the nazi Wehrmacht and started driving it back. In this situation the Allies realised, of course, that only the opening of a real second front could secure them a say in solving the problems of the war at its final stage and problems of postwar organisation. And they themselves began

seeking the possibility of working out a joint war strategy, making efforts to meet Marshal J. Stalin, Chairman of the Council of Ministers of the USSR.

The strategy of the three powers in relation to the second front in Europe was finally coordinated as to the time, place and scale of operations at the Teheran Conference held at the end of November 1943 with the participation of Stalin, Roosevelt and Churchill. It was decided there that Operation "Overlord" for crossing the English Channel would be carried out in May 1944. J. Stalin stated that the Red Army would by this time launch a major offensive "in order to pin down the German divisions at the Eastern Front and to prevent the Germans from creating any difficulties for "Overlord".

At the Teheran Conference the problem of the second front transcended the confines of political discussions. From then on the second front became one of the key military strategy problems of the world war and was solved mainly by military means.

The Soviet Supreme Command drew up a detailed plan of operations for 1944. In the first half of the year blows were planned which, as J. Stalin promised, were to pin down the nazi forces and facilitate the Allied landing in Normandy.

True to their allied duty, the Soviet Armed Forces dealt several powerful blows at the nazi invaders even before the landing of the Anglo-American forces in France. In January-February the hitlerites suffered defeats at Leningrad and Novgorod. Between the end of December 1943 and mid-May 1944 Right-Bank Ukraine and the Crimea were cleared of the enemy. In March the Soviet troops reached the borders of Rumania and started carrying out their liberation mission beyond the borders of the USSR.

As a result of the Red Army's blows the enemy suffered serious losses in the winter campaign of 1944. Thirty enemy divisions and 6 brigades were destroyed, 142 divisions and 1 brigade lost from 50 to 75 per cent of their personnel. The Wehrmacht lost over 1,000,000 officers and men, 20,000 guns and mortars, 8,400 tanks and assault guns and nearly 5,000 aircraft.

Meanwhile the Allies launched preparations for a landing operation. The main headquarters was established in January and General D. Eisenhower was appointed Supreme C-in-C of the expeditionary force. Although the nazis had managed to increase the strength of their forces in Western Europe to 59 divisions by May 1944, more than half of them were unfit for active operations due to the shortage of men and materiel.

The Allied Command concentrated 37 divisions (including 10 armoured divisions) in Britain. Although the nazis had more divisions, they were in fact inferior to the Allied forces since the latter were more manoeuvrable, better equipped and had the initiative. The Allied Command planned to land five infantry and three airborne divisions all at once. They could only be countered by five understaffed German divisions. It was further envisaged to build up the forces on the beachhead to such an extent as to enable the Allies to maintain complete superiority over the enemy. Over 11,500 aircraft, 1,213 fighting ships, more than 4,000 landing vessels, self-propelled barges and motor-boats were involved in the operation.

The Allied landing in France started on the morning of June 6 and, despite some mistakes, developed successfully on the whole. In 20 days of intense fighting the Allied troops captured a beachhead 110 km in length and 12-40 km in depth. It was less than had been planned for that time. But despite their energetic counterattacks the nazis were unable to throw the Allies back into the sea. The nazi Command was short of reserves, communication centres had been destroyed by aircraft and by men of the French Resistance Movement, the German soldiers' morale was dropping.

Meanwhile the Soviet Armed Forces dealt new blows at the enemy.

On June 10, 1944, the Soviet forces passed over to the offensive on the Karelian Isthmus and ten days later in southern Karelia. The enemy was thrown back far from Leningrad.

On June 23 started the mammoth Byelorussian operation in which four Soviet fronts took part. In the course of the offensive the Soviet troops reached the borders of East Prussia and the approaches to Warsaw and seized bridgeheads beyond the Vistula. The First Ukrainian Front, comprising 80 divisions and a powerful tank grouping went over to the offensive in mid-July. The troops of this front swiftly completed the liberation of the Ukraine, captured Lvov, reached the Carpathians and also seized bridgeheads beyond the Vistula.

The Soviet troops advanced skilfully and vigorously, hurrying to the aid of the enslaved peoples of Poland and other European countries. The combat actions of the Allies in France were duly appreciated by the Soviet fighting men. They realised that the fate of nazi Germany had already been sealed but, none the less, gladly greeted the opening of the second front, being aware that it brought victory nearer.

The actions of the anti-Hitler coalition's armies complemented each other. There was a mutual connection

between the successes of the Allied forces in the north of France and the victories of the Red Army in the summer campaign of 1944.

After some delay in the first days of the landing the Allied troops started quickly increasing their rates of advance. This was due mainly to the fact that nazi reserves were being sent to the East. By August 23 they reached the line which they were supposed to approach according to plan only by September 3. *

The officers and men of the Allied forces made their contribution to victory over the common enemy. However it was in the East that the pick of the Wehrmacht was destroyed. Long before the opening of the second front the successes achieved at Moscow, Stalingrad and Kursk had become landmarks on the way to complete victory. In the course of the war the Red Army routed, took prisoner or destroyed three and a half times more enemy divisions than did the Anglo-American forces. The bulk of the most battleworthy German troops remained on the Eastern front even after the second front was opened in Europe.

The activity of the anti-Hitler coalition proceeded sometimes in complicated conditions. Influential circles in the USA and Britain were opposed to the growing prestige and influence of the Soviet socialist state and at the final stage of the war tried to impede its policy aimed at the final eradication of fascism and aggression and a just settlement of European problems.

This, however, does not belittle the successes of the coalition strategy of countries which took the path of resolute struggle against nazi Germany and militarist Japan. The anti-Hitler coalition strategy in action is a remarkable page in the history of relations between the peoples of the USSR, the USA and Great Britain united to carry out just tasks, a convincing example of sound cooperation of countries with different social and state systems.

* "D-Day. The Normandy Invasion in Retrospect." Un. of Kansas, 1971, pp. 90-91.

The 30th anniversary of Victory over fascism was celebrated throughout the country. Anniversary meetings, rallies, marches, reunions of veterans and holiday festivities were held in Moscow and in other hero-cities — Odessa, Kiev, Brest, Minsk, Kerch and Novorossiisk, in the capitals of all Union Republics, and other Soviet cities.
ON PHOTO: Minsk, Celebrations of the 30th anniversary of the Soviet people's Victory in the Great Patriotic War. War veterans in the parade.
Photo by N. KHODASEVICH.

NEWS FROM BYELORUSSIA

WOOD INSTEAD OF METAL

Placed side by side with a heavy metal roller of a conveyor-belt a similar roller made of wood plastic looks brittle and fragile.

However, industrial experiments and tests carried out at different enterprises of the USSR have shown that such types of supports surpass metal ones both

in reliability and in the durability of service, whereas they are 4 times cheaper than metal ones used for the same purposes.

The new materials and the technology of their manufacture have been prepared by the scientists of the Institute of the Mechanics of Metal-Polymer systems of the Academy of Sciences of the BSSR. These scientists have also worked out the technology of manufacturing

various parts of different equipment from the new materials. At the Gomel Plastics Plant a serial production has already begun of various rolling parts for the conveyor-belts of several major industrial enterprises of the USSR — automobile plants «ZIL» and «GAZ», the «Byelaruskali» Combine, the Minsk Tractor Plant, enterprises of the building industry of the BSSR.

Due to the use of wood plastic

bearings and roller supports, last year, these industrial enterprises saved about two thousand tons of black metal, whereas the economic effect equaled the sum of more than a million roubles.

THE «MINSK» DIAMOND

Another precious stone has been added to the diamond repository of the USSR. This dia-

mond bears the name of the Hero City of Minsk. It is the second diamond in the USSR that has been named in honour of a city. The first one was given the name of the City of Volgograd. The «Minsk» diamond was discovered in the «Peace» diamond shaft. It weighs 20.7 carats and is a pure octahedron crystal of a very regular shape. The diamond is of great value as a jewel.

НЕПЕРАМОЖНАСЦЬ ЖЫЦЦЯ

КНИГА,
ЯКАЯ
ЗМАГАЛАСЯ

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

міралюбівых сіл супраць пагрозы неафашызму», у рабоце якога прыняло ўдзел каля 140 прадстаўнікоў рухаў за мір і іншых дэлегацый. Савецкі Саюз выратаваў свет ад фашысцкага рабства, перамога прагрэсіўных сіл у другой сусветнай вайне стала штуршком да пачатку вызваленчай барацьбы ва ўсім свеце, перамога прывяла да ўмацавання сіл міру ва ўсім свеце, — вось сэнс дакладаў больш як 30 прамоўцаў, якія выступілі на сімпозіуме.

Перамога ў другой сусветнай вайне змяніла не толькі карту свету, але і колер яе. Трынаццаць краін Еўропы і Азіі сталі свабоднымі ў выніку перамогі Савецкай Арміі. Помнікі воінам Краіны Савятаў узведзены на плошчах Варшавы, Прагі, Сафіі, Вены, Будапешта і сведчаць аб глыбокай удзячнасці народаў гэтых краін. «Чырвоная Армія фактычна аказалася арміяй-вызваліцельнай Еўропы і палавіны свету ў тым сэнсе, — пісала ў 1945 годзе газета «Нью-Йорк геральд трыбюн», — што без гэтай арміі і без тых бязмежных ахвяр, дзякуючы якім рускі народ падтрымаў яе, вызваленне ад жорсткага ярма нацызму было б проста немагчыма». У выніку разгрому фашызму ўзнікла сусветная сацыялістычная сістэма. Атрыманая перамога абудзіла самасвядомасць народаў, стварыла ўмовы для перамогі сацыялістычных рэвалюцый у шэрагу краін Еўропы, Азіі, Лацінскай Амерыкі, каланіяльная сістэма імперыялізму пала.

Мінула 30 год з дня Вялікай Перамогі. І на Захадзе з'яўляецца ўсё больш і больш ахвотнікаў фальсіфікаваць гэтую выдатную падзею ў ваках новых пакаленняў, якія не бачылі вайны, абяліць фашызм, зменшыць ролю Савецкага Саюза ў яго разгроме. Але цяжка скрыць той факт, што галоўныя падзеі другой сусветнай вайны адбываліся на савецка-германскім фронце, дзе былі разбіты 607 гітлераўскіх дывізій, у той час як на фронце супраць заходніх саюзнікаў — 176 дывізій. З 13,6 мільёна забітых, раненых і ўзятых у палон фашысцкая Германія страціла на савецка-германскім фронце 10 мільёнаў.

Страшную, кровапралітную вайну, якую пачала гітлераўская Германія, можна было прадухіліць і выратаваць ад гібелі мільёны чалавечых жыццяў. Але для гэтага патрэбна было адзінства ўсіх антываенных сіл усіх еўрапейскіх дзяржаў. У свой час мірныя прапановы Савецкага Саюза не мелі падтрымкі з боку іншых дзяржаў. Пасля катастрофы, прынесенай народам другой сусветнай вайной, стала зразумелым: каб не паўтарылася трагедыя, народы свету павінны выступаць разам, рашуча стаць на шляху падпальшчыкаў вайны. «Перамога над гітлераўскім фашызмам нарадзіла рух прыхільнікаў міру, што стаў цяпер самым масавым рухам, які калі-небудзь ведала гісторыя — сказаў на сустрэчы Р. Чандра. — Трывалай апо-

рай руху прыхільнікаў міру з'яўляюцца Савецкі Саюз і ўся сацыялістычная садружнасць, якія адыгрываюць вызначальную ролю ў барацьбе за мір. Таму антысавецкізм і рух прыхільнікаў міру — несумяшчальныя. Нельга змагацца супраць фашызму, супраць імперыялізму без Савецкага Саюза».

Ужо ў першыя пасляваенныя гады наша краіна разгарнула шырокую праграму ўстаўлення трывалага міру на планеце, прапануючы хутэйшае заключэнне мірных дагавораў, вывад войск з чужых тэрыторый, правядзенне хоць бы частковага раззбраення, у тым ліку і забарону ядзернай зброі. Мірная палітыка Савецкага Саюза была і застаецца цвёрдай і паслядоўнай. Урэшце яна прымусіла лідэраў капіталістычных дзяржаў заняць больш рэалістычныя пазіцыі і пайсці на ўстанаўленне з СССР і іншымі сацыялістычнымі краінамі новых адносін, пабудаваных на прынцыпах мірнага суіснавання.

Прапануючы праект Праграмы міру на XXIV з'ездзе КПСС, Л. Брэжнеў гаварыў: «Агрэсіўнай палітыцы імперыялізму Савецкі Саюз супрацьпастаўляе палітыку актыўнай абароны міру і ўмацавання міжнароднай бяспекі».

З вялікім задавальненнем адзначылі ўдзельнікі форуму, што сілы міру атрымліваюць усё новыя і новыя перамогі. Шматгадовая і цяжкая барацьба в'етнамскага народа за сваю свабоду і незалежнасць увянчалася поспехам, дэмакратычны пераўтварэнні ажыццяўляюцца ў Партугаліі, паўрэакцыйны рэжым у Грэцыі.

Але сённяшнія барацьбы за мір добра разумеюць, што супакойвацца рана. Яшчэ існуюць праціўнікі разрадкі міжнароднай напружанасці, захоўваецца фашызм у яго адкрытай форме. У сваёй прамоўе на ўрачыстым сходзе, прысвечаным 30-годдзю Перамогі савецкага народа ў Вялікай Айчыннай вайне. Генеральны сакратар ЦК КПСС Л. Брэжнеў сказаў, што барацьба за мір не павінна ведаць ні перадышкі, ні паўз, яна павінна працягвацца. Словы гэтыя ўсім прыхільнікамі міру ўспрыняты як праграма іх далейшых дзеянняў, як праграма барацьбы. Усе ўдзельнікі сімпозіума горача адобрылі і падтрымалі Зварот ЦК КПСС, Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР і урада Саюза ССР «Да народаў, парламентаў і ўрадаў». У гэтым звароце, гаварылі ўдзельнікі сустрэчы, яшчэ раз падкрэсліваецца неабходнасць барацьбы супраць падпальшчыкаў вайны, неафашызму, некаланіялізму і расізму.

Сустрэча прыхільнікаў міру ў Мінску закончылася паспяхова. Яна мае вялікае міжнароднае значэнне. Яе ўдзельнікаў раздзялялі розныя погляды, але аб'ядноўвала адно гарачае імкненне — знайсці новыя шляхі барацьбы за мір, расшырыць рады абаронцаў міру.

Закрываючы сустрэчу, старшыня Беларускага рэспубліканскага камітэта абароны міру пісьменнік І. Мележ, звяр-

НА ЗДЫМКАХ: сімпозіум прыхільнікаў міру ў канферэнц-зале гасцініцы «Юбілейная»; сустрэча ў Беларускай дзяржаўнай універсітэце імя Леніна; удзельнікі форуму барацьбітоў за мір ускладаюць кветкі да помніка чэхаславацкім грамадзянам, расстраляным гітлераўскімі акупантамі ва ўрочышчы Гай. Фота М. БАНДАРЫКА, У. КАЗЛОВА, Э. ТРЫГУБОВІЧА.

таючыся да гасцей, сказаў: «Мы хацелі, каб вы ўбачылі нашы помнікі, наша мінулае і сучаснае. Вы бачылі беларускую зямлю пад яркім майскім сонцам і, мне здаецца, яе цяпло не засталася без адказу. Мы адчулі, што нас аб'ядноўвае агульны клопат — пра мір на зямлі. Усе ўдзельнікі заяўлялі аб гарачым імкненні мацаваць мір на планеце. Гэта-галоўны вынік сустрэчы, якая праходзіла ў нашай рэспубліцы».

У памяць аб Міжнароднай сустрэчы прыхільнікаў міру, прысвечанай 30-годдзю Перамогі над фашызмам у другой сусветнай вайне, у горадзе-героі на набярэжнай Свіслачы зашуміць лісцем Алея міру.

Пройдзе час і маладыя каштаны, увабраўшы сокі зямлі, як увабраў у сябе народныя сілы рух прыхільнікаў міру, пацягнуцца да сонца, умацоўваюцца, сцвярджаючы вечнасць і непераможнасць жыцця.

У Дзяржаўнай бібліятэцы БССР імя У. І. Леніна разгорнута кніжная выстаўка, прысвечаная 30-годдзю Перамогі савецкага народа ў Вялікай Айчыннай вайне. Амаль паўтары тысячы кніг экспануецца на выстаўцы. Падыходзім да першага стэнда. «Як гартавалася сталь» М. Астроўскага, «Чапаеў» Д. Фурманова, «Разгром» А. Фадзеева... Гэтыя кнігі «загартавалі» цэлае пакаленне савецкіх людзей, якое не толькі вытрымала ўдары фашысцкага «жалезнага кулака», але і здолела разбіць яго. Яны прайшлі нялёкімі дарогамі вайны. У салдацкім рэчывым мяшкі і ў камандзірскай сумцы разам з няхітрымі пажыткамі і баявымі картамі ляжалі кнігі.

У кароткія перапынкі паміж баямі даставаў баец любімы твор. Гучаў загад: «У атаку!» Кнігу пад шынель — і наперад. І калі падаў салат ад варажэй кулі, то кроў яго залівала прабітыя старонкі кнігі.

На наступным стэндзе — творы Я. Купалы, Я. Коласа, А. Куляшова, М. Танка, К. Крапівы, П. Глебкі, П. Панчанкі, надрукаваныя ў час вайны. Рознымі шляхамі траплялі яны на акупіраваную тэрыторыю Беларусі: іх пераносілі праз лінію фронту, скідалі з самалётаў.

Больш за ўсё наведвальнікаў каля вітрыны, дзе выстаўлены экзэмпляры газет і лістовак падпольных друкарняў; рукапісныя і друкаваныя на машыныцы часопісы, якія перыядычна выходзілі ў партызанскай брыгадзе «Дзядзькі Коля»; зборнік вершаў А. Астрэйкі «Слуцкі пояс», выпушчаны падпольнай друкарняй слицкай раённай газеты «Народны месцівец» у 1943 годзе.

Нельга пераацаніць значэнне гэтай літаратуры ў разгроме ворага: весткі з фронту, расказы аб баявых справах партызан і падпольшчыкаў, палымныя радкі вершаў усялялі ў людзей веру ў хуткую перамогу, дапамагалі ў барацьбе з ненавісным ворагам.

Самы вялікі раздзел выстаўкі складаюць кнігі, напісаныя пасля перамогі. Побач з творамі А. Твардойскага, К. Сіманова, І. Стадніока, Ю. Бондалова, А. Чакоўскага, В. Кажэўнікава, У. Багамолава — кнігі беларускіх пісьменнікаў В. Быкава, І. Мележа, І. Навуменкі, І. Шамякіна, А. Адамовіча і іншых.

В. РЫБІЦКІ.

ЗА НАШУ САВЕЦКУЮ РАДЗІМУ

Пад такой назвай творчая студыя «Фота і жыццё» Саюза журналістаў БССР выпусціла масавым тыражом альбом, прысвечаны 30-годдзю Вялікай Перамогі. У ім выкарыстаны здымкі былога фотакарэспандэнта фронтавой газеты Міхаіла Савіна, які знаходзіўся з першых дзён вайны на Заходнім, а потым на 3-м Беларускай фронтах. Прадмову да альбома напісаў паэт Аляксей Суркоў.

Аўтар прадмовы адзначае, што «альбом «За нашу Савецкую Радзіму» — хваляючая фотааповесць аб ратным подзвігу савецкіх людзей, аб іх адвазе і мужнасці, любові і адданасці Айчыне...»

Пра змест выдання гавораць і яго раздзелы: «Салдаты сорака першага...», «За намі — Масква», «Аперацыя «Баграціён», «Вораг звалены», «У памяці народнай». У. КУЗЬМІН.

У многіх населеных пунктах Нараўлянскага раёна пабываў з канцэртнай праграмай жаночы вакальны ансамбль раённага Дома культуры. У яго рэпертуары — рускія і беларускія народныя песні, творы савецкіх кампазітараў. Выступленні калектыву карыстаюцца вялікім поспехам у глядачоў.

НА ЗДЫМКУ: выступае жаночы вакальны ансамбль.

Фота Ч. МЕЗІНА.

НІ ДНЯ БЕЗ ТВОРЧАСЦІ

СТЭФАНІ СТАНЮЦЕ—
70 ГОД

Ніводнага дня без творчасці не ведае народная артыстка БССР Стэфанія Станюца на працягу свайго больш як 50-гадовага жыцця на сцэне тэатра. Яна не цуралася ў маладыя гады ды і цяпер, будучы ўжо вядомай актрысай, ніводнай ролі, галоўная яна ці эпизадная. Яна лічыць і бліскуча сцвярджае на практыцы, што кожная, нават маленькая роля павінна стаць вялікай з'явай мастацтва.

У цёплы майскі вечар 1919 года на сцэну Першага таварыства беларускай драмы і камедыі выйшла Стэфанія Станюца. Бойкая, зухаватая, жыццярадасная, яна адразу ж прыцягнула да сябе ўвагу старэйшых таварышаў. Першыя сцэнічныя эпизоды ў п'есах У. Галубка «Ганка» і Я. Купалы «Адвечная песня» пацвердзілі, што Стэфанія Станюца не выпадковы госьць на сцэне, а бязмежна ўлюбёная і шчыра адданая тэатру актрыса. Стэфанія Міхайлаўна добра спявала, зграбна танцавала і пранікнёна чытала вершы Купалы, Багушэвіча, Блока.

У 1921 годзе разам са сваім партнёрам па сцэне Кастусём Саннікавым Стэфанія Міхайлаўна была накіравана на вучобу ў Маскву, у тэатральную арганізацыю студыю па падрыхтоўцы беларускіх артыстаў. Пасля чатырох год вучобы С. Станюца вяртаецца ў Беларусь, дзе ў Віцебску на базе студыі ствараецца Другі беларускі драматычны тэатр.

Якія фарбы больш за ўсё ўласцівыя сцэнічнай палітры Стэфаніі Станюцы? Цяжка адказаць. Бо яна іграе і ролі рамантычныя, гераічнага плана, і ролі лірычных гераінь, і жанчын мужных, ваяцкіх, мэтанакіраваных.

Гады вайны не спынілі творчага росту актрысы. Разам з тэатрам, які знаходзіўся ў эвакуацыі ў г. Томску, С. Станюца выступала на заахаваных і фабрыках, у вайсковых частках і шпіталях. У тыя дні актрыса іграла ролю жанчыны-патрыёткі Вольгі ў спектаклі «Душа Масквы» па п'есе Л. Нікуліна. Іграла палымяна, натхнёна, праўдзіва. У 1944 годзе ёй было прысвоена ганаровае званне заслужанай артысткі БССР.

Аб сённяшняй народнай артыстцы рэспублікі Стэфанія Станюца шмат напісана, аматары тэатра добра ведаюць яе выдатныя сцэнічныя вобразы на акадэмічнай сцэне тэатра імя Янкі Купалы: такія, як бабулька Вера ў «Маладой гвардыі» А. Фадзеева альбо прыяцелька дома Ульянавых настаўніца Кашкадамава, аб якой вельмі цёпла пісаў маскоўскі часопіс «Тэатр», разглядаючы спектакль «Сям'я» па п'есе І. Папова.

Аднак шматлікім прыхільнікам акцёрскага таленту Станюцы найбольш запомніліся і ў свой час уражвалі яе выкананні ёю камедыяў і ролі, пачынаючы ад крыху эксцэнтрычнай сакратаркі Гарлахвацкага Зіны Зёлкінай у сатырычнай камедыі Кандрата Крапівы «Хто смеяцца апошнім» да бабулі ў спектаклі «Я, бабуля, Іліко і Іларыён» Н. Думбадзе. Усюды працягваюцца іскрысты характар Станюцы, яе вясёлы гумар і пластычнасць ў выяўленні сцэнічных рыс вобразаў.

«Беларускай мадоннай» назвала тэатральная крытыка С. Станюцу ў ролі Мары-

лі ў спектаклі «Раскіданае гняздо» Я. Купалы. Жанчына-маці, забітая і прыніжана галечай, бяспраем і безвыходнасцю, але разам з тым па-зямному добрая, трапяткая, пяшчотная — такой маладой актрыса сваю гераіню.

С. Станюца пастаянна ўдзельнічае ў тэлевізійных і радыёперадачах, здымаецца ў кіно. Яна цікава выступіла ў тэлепастаноўках «Людзі на балоце» і «Ткачы», сыграла шэраг роляў у фільмах «Я, Францыск Скарына», «Пяцэра адважных», «Мы, хлопцы жывучыя» студыі «Беларусь-фільм», а таксама ў фільме «Дом і гаспадар» студыі «Масфільм».

Кожны, хто ведае Стэфанію Міхайлаўну, ведае і тое, што яна чалавек крышталёва чыстага сумлення, шчырай і адкрытай душы.

Як часта, калі сама не занята ў рэпертуары, прыходзіць яна ў тэатр і, сеўшы дзе-небудзь у кутку цёмнай і нявыжыла пустой у гэты час глядзельнай залы, сочыць за рэпетыцыяй, за работай таварышаў. Сочыць позіркам строгім і добрамыслывым.

Як часта ў акцёрскім фэе пасля рэпетыцыі яна размаўляе з маладым артыстам, дае яму парады, вельмі тонкія і дакладныя.

Чалавек мастацтва бачыць яго праявы ўсюды, ён адкрывае іх у, здавалася б, штодзённым, непрыкметным. Таму ён і мастак. Дома ў Стэфаніі Міхайлаўны мноства забаўных звяркоў, складаных кампазіцый, матэрыялаў для якіх сталі сукі дрэва, карані, галінкі. Стэфанія Міхайлаўна любіць лес, прыроду, яны даюць эмацыянальны зарад для новых задум, памагаюць у працы над новай роллю. У лесе так добра думаецца! Яна заўсёды бывае там з кошыкам і ножыкам. Вось сухі сук, карань. Пад яе спрытнымі, тонкімі пальцамі яны робяцца мастацкімі творамі, што радуецца вока, узнімаюць настрой. І гэтай радасцю Стэфанія Міхайлаўна шчодро дзеліцца з сябрамі. Бадай, няма ў тэатры чалавека, які б не атрымаў ад яе такога сувеніра.

Стэфаніі Міхайлаўне споўнілася семдзесят гадоў, аднак яна не траціць ні свайёй творчай энергіі, ні шчырага захаплення акцёрскай справай, што сведчыць аб маладоці душы.

За вялікую работу на ніве тэатральнага мастацтва актрыса ўзнагароджана ордэнамі, многімі медалямі, ганаровымі граматамі Вярхоўнага Савета БССР і ўсеагульным прызнаннем і любоўю тэатральнага гледача. Вялікае шчасце для актрысы служыць сваёму народу, свайму прызначэнню, быць вернай яму, знайсці ўласны шлях у мастацтве, паказаць сябе ў творчасці непаўторна і поўна. Але яшчэ большае шчасце для гледачоў на працягу многіх дзесяцігоддзяў бачыць на сцэне актрысу з такім яркім, ёмістым, нацыянальным, чыста народным талентам, якім валодае народная артыстка БССР Стэфанія Станюца.

З ГІСТОРЫІ БЕЛАРУСКАЙ МУЗЫКІ

ЗДАУНА вядома любоў беларускага народа да мастацкай творчасці. У запісах этнографу-фалькларыстаў захаваліся шматлікія казкі, прымаўкі, загадкі беларусаў. З пакалення ў пакаленне перадаюцца песенныя і танцавальныя шэдэўры нашага народа.

Аднак, на працягу многіх стагоддзяў Беларусь, пазбаўленая ўласнай дзяржаўнасці, прыгнечаная спачатку чужаземнымі захопнікамі, а потым царскім самадзяржаўем, не мела свайго прафесійнага мастацтва.

У дарэвалюцыйнай Беларусі не было ні музычных тэатраў, ні сімфанічных аркестраў, ні хораў. Багатая па зместу народная творчасць прабівала сабе дарогу ў «вялікую» музыку толькі ў творчасці рускіх, польскіх і літоўскіх кампазітараў. Цудоўныя мелодыі беларускіх народных песень і танцаў гучаць у творах М. Рымскага-Корсакава і М. Мусаргскага, П. Чайкоўскага і А. Глазунова, М. Іпалітава-Іванова і А. Граччанінова, С. Манюшкі і М. Карловіча. Але ўсе гэтыя паасобныя творчыя вопыты яшчэ не дазваляюць гаварыць пра існаванне беларускай прафесійнай музыкі ў дарэвалюцыйны перыяд.

Музычнае жыццё Беларусі пачало імкліва развівацца толькі пасля Вялікага Кастрычніка. Паўсюды ўзніклі «народныя кансерваторыі», з'явіліся сотні гурткоў мастацкай самадзейнасці, шырока расчыніліся для народа дзверы тэатраў і канцэртных залаў.

ПАЧАТАК МУЗЫЧНАЙ АДУКАЦЫІ

Важнае месца ў музычным жыцці маладой рэспублікі займалі ў той час невялікія аркестры ў найбольш буйных гарадах і Беларускі першы драматычны тэатр (цяпер тэатр імя Янкі Купалы). Адкрыты праз два месяцы пасля вызвалення Мінска ад беларускай акупацыі — 14 верасня 1920 года, тэатр заўсёды надаваў велізарнае значэнне музычнаму афармленню спектакляў. Ён меў у сваім складзе не толькі драматычных акцёраў, але і досыць вялікі па тым часе сімфанічны аркестр, хор, балетную групу. Гэта дало магчымасць не толькі ставіць такія сінтэтычныя спектаклі, як «Каваль-ваявода» Е. Міровіча з выкарыстаннем элементаў спеваў, харэаграфіі і сімфанічнай музыкі, але і здзяйсняць на сцэне тэатра балетныя і оперныя пастаноўкі (напрыклад, балеты «Фея лялек» Баўэра, «Зачараваны лес» Р. Дрыго, «Канэлію» Л. Дэліба, оперу «Русалка» А. Даргамыжскага), наладжваць адкрытыя канцэрты.

Аднак большасць арганізатараў і ўдзельнікаў тагачасных канцэртаў, кіраўнікоў самадзейных калектываў не мела дастатковай прафесійнай падрыхтоўкі. Таму амаль усе іх выступленні адзначаліся не столькі мастацкім майстэрствам, колькі шчырасцю выканання і энтузіязмам. Не апраўдалі сябе і «народныя кансерваторыі», якія не мелі ні дастаткова кваліфікаваных выкладчыкаў, ні навуковых праграм, ні ўласных памяшканняў, ні нотных бібліятэк. У хуткім часе многія з іх спынілі сваё існаванне, а некаторыя сталі базай для арганізацыі дзяржаўных музычных школ. Такі ж лёс напаткаў і «народную кансерваторыю», якая была адкрыта ў Мінску ў 1918 годзе, пад кіраўніцтвам старэйшых музычных дзеячаў горада — кампазітараў Т. Шнітмана і Б. Фідлона. Гэтая школа праіснавала каля чатырох год, і яе нядоўгая праца дала свае вынікі: з'явіліся кадры выкладчыкаў, сабраліся навучніцы, а галоўнае — актывізавалася ў горадзе цяга да музычнай адукацыі.

У такіх умовах першачарговай задачай была арганізацыя прафесійнай музычнай навучальнай установы, якая магла б забяспечыць рэспубліку кадрамі высокай кваліфікацыі. І васьм у кастрычніку 1924 года ў Мінску адчыняецца Беларускі дзяржаўны музычны тэхнікум.

Аб вялікім жаданні займацца ў новай навучальнай установе сведчыла тое, што на 100 месца было пададзена звыш 800 заяў. Дапушчана да ўступных экзаменаў было 300 чалавек, а прынята 108 (сярод іх былі асобы, якія ў будучым прынялі самы актыўны ўдзел у развіцці музычнага жыцця Беларусі як, напрыклад, Л. Александроўская, М. Бергер, В. Яфімаў, К. Кавалёнак, І. Любан і іншыя). У першы год існавання тэхнікума былі адкрыты класы кампазіцыі (Я. Прохараў), фартэпіяна (Е. Жыў, Р. Маўшовіч), скрыпкі (А. Бяссмертны), віяланчэлі (Б. Фідлон), спеваў (А. Бялькевіч-Краўцэ), працавалі таксама класы элементарнай тэорыі музыкі (Т. Шнітман), першай гармоніі (М. Аладаў), агульнага фартэпіяна (М. Аладаў і М. Шлапакава).

Дырэктарам тэхнікума быў назначаны А. Бяссмертны (у далейшым заслужаны артыст БССР, адзін з першых прафесараў Белдзяржкансерваторыі). І выбар гэты аказаўся надзвычай удалым: энергічны, мэтанакіраваны і настойлівы, добры музыкант, які іграў у высокакваліфікаваных аркестрах, удзельнік Мекленбургскага квартэта, цудоўны ансамбліст і саліст, ён здолеў адразу ж натхніць калектыв педагогаў на самаадданую працу, якая так патрэбна ва ўсякай новай справе.

Акрамя непасрэдна педагогічнай працы, музычны тэхнікум свайёй актыўнай канцэртнай

дзеясцю аказаў вялікі ўплыў на распаўсюджванне музычнай адукацыі і на павышэнне музычнай культуры наогул. Ужо ў першы навучальны год была арганізавана канцэртная брыгада, у якую ўваходзілі смычковы квартэт, піяніст, салісты — вакалісты і інструменталісты. Сталым членам брыгады стаў таксама і выступіўшы перад кожным канцэртам з уступным словам педагог тэхнікума Ю. Дрэўзін. Яго лекцыі насілі папулярны характар і значна садзейнічалі культурна-асветнаму значэнню канцэртаў.

У першы сезон было праведзена два цыклы канцэртаў. Першы з іх складаўся з 8 канцэртаў, праграмы якіх будаваліся па гістарычнаму прынцыпу, пачынаючы з твораў Гайдна і Моцарта і канчаючы савецкімі кампазітарамі. Праграма другога цыкла, які складаўся з сямі канцэртаў, была пабудавана па нацыянальнай прыналежнасці — два канцэрты рускай музыкі і па аднаму нямецкай, французскай, італьянскай і скандынаўскай музыкі. Сёмы канцэрт, які адбыўся 25 мая 1925 года ў клубе імя Карла Маркса, быў прысвечаны беларускай музыцы і з'явіўся першым камерным канцэртам з твораў беларускіх кампазітараў. У яго праграму ўвайшлі фартэпіяны квінтэт на тэмы беларускіх народных песень Аладава, квартэт Фідлона, шэраг вакальных твораў Прохарава і Шнітмана.

У наступным 1925 годзе ў тэхнікуме адкрываюцца класы флейты, кларнета, валторны і

кантрабаса, а крыху пазней — габоя, фагота, трубы, трамбона, тубы, ударных інструментаў. Гэта дало магчымасць стварыць аркестравы клас. Так у Беларусі з'явіўся, акрамя аркестра драматычнага тэатра, яшчэ адзін сімфанічны калектыв. Вось што пісала пра гэты аркестр газета «Звязда» 4 сакавіка 1928 года: «6 сакавіка ў клубе імя К. Маркса адбудзецца першы сімфанічны канцэрт Беларускага дзяржаўнага музычнага тэхнікума. Гэтым канцэртам пачынаецца рад сімфанічных канцэртаў Белмузтэхнікума. Тое, аб чым да гэтых пор марылі нашы музычныя дзеячы, цяпер пачынае здзяйсняцца, — на чацвёртым годзе існавання Белмузтэхнікума мы маем свой уласны, сталы сімфанічны аркестр... Дырэктару аркестрам кіраўнік аркестравага класа І. Гітгарі».

У 1925 годзе ў тэхнікум быў запрошаны прафесар па класу спеваў — В. Цвяткоў. Вынік яго педагогічнай дзейнасці трэба прызнаць найбольш удалым. З класа В. Цвяткова выйшлі народная артыстка СССР Л. Александроўская, народныя артысты рэспублікі І. Балочін, С. Друкер і рад іншых, якія працуюць цяпер як у Беларусі, так і ў іншых рэспубліках.

Наяўнасць у Беларускім музычным тэхнікуме ўласнага сімфанічнага аркестра і значнай групы вакалістаў дазволіла стварыць оперны клас. У ім студэнты развучвалі асобныя арый і цэлыя сцэны з опер класічнага рэпертуару, а ў 1928 годзе сіламі класа была пастаўлена опера Гуно «Фаўст», тры галоўныя партыі якой выканалі вучні В. Цвяткова. Спектакль ставіўся некалькі разоў і карыстаўся нязменным поспехам у слухачоў. Усе сольныя і харавыя партыі оперы выконвалі студэнты тэхнікума. Аркестр, за выключэннем некалькіх педагогаў — духавікоў, таксама складаўся са студэнтаў. Гэта пастаноўка з'явілася першым і рашаючым штуршком у справе арганізацыі беларускай оперы.

Рост самадзейнага мастацтва рэспублікі выклікаў да жыцця інструктарскі клас, які, па задуме, павінен быў рыхтаваць кіраўнікоў калектываў самадзейнасці. У навучальную праграму гэтага класа ўваходзіла больш поўнае, чым у выканаўчых класах, вывучэнне тэарэтычных дысцыплін і фартэпіяна, а таксама «абавязковая» скрыпка. Асноўнымі ж дысцыплінамі былі метады харавых спеваў і дзіцячай музычнай адукацыі. У далейшым з гэтага класа было арганізавана два аддзяленні: народных інструментаў і музычнага выхавання.

Клас кампазіцыі ўзначаліў вучань М. Рымскага-Корсакава, выдатны фалькларыст-этнограф і кампазітар Я. Прохараў. Ён любіў перадаваць сваім вучням лепшыя традыцыі рускай класічнай школы, многа займаўся апрацоўкамі беларускіх народных песень. Потым яго змяніў М. Аладаў (у далейшым адзін з першых прафесараў Белдзяржкансерваторыі, народны артыст рэспублікі). У класе кампазіцыі тэхнікума ў свой час выхоўваліся аўтар дзяржаўнага гімна Беларускай ССР Н. Сакалоўскі, заслужаны дзеячы мастацтваў рэспублікі І. Любан, В. Яфімаў, народныя артысты БССР А. Багатыроў і У. Алоўнікаў.

Самаадданая праца педагогаў першага ў Беларусі музычнага тэхнікума (іх было 12 чалавек, і крыху больш, чым сотня студэнтаў) стала той глебай, у якую ўваходзіць сваімі каранямі і Беларускі дзяржаўны акадэмічны Вялікі тэатр оперы і балета, і Белдзяржфілармонія, і музычнае вярстанне Беларускага радыё, і Белдзяржкансерваторыя, і шматлікія вучылішчы і музычныя школы, створаныя ў многіх гарадах Беларусі.

Дзмітрый ЖУРАЎЛЕЎ,
заслужаны дзеячы культуры БССР.

ДАРОГА ДАМОЎ

Водпуск прайшоў цікава, і ўсё ж на апошнія дні я вырашыла з'ездзіць у родны горад. М'яне цягнула дадому, да ракі, дзе мы купаліся з ранняй вясны да позняй восені, да лесу, дзе шукалі ў юнацтве папараць-кветку, да палёў, па якіх асенні вечер ноціць пах гарэлага бульбоўніку. Хацелася сустрэцца з даўнімі сябрамі, да вясчэрыга змроку гуляць па вуліцах, дзе ўсе знаёмыя, дзе вітаецца з табой кожны сустрэчны... Бо няма пачуцця больш прыемнага, як зноў адчуць сябе пад бацькоўскім дахам.

У Барысаў мне раілі ехаць электрычкай — нядаўна пусцілі, але неяк больш звычайна на аўтобусе. Прыцискаюся да аконнага шкла, аўтобус вырываецца на шырокую шашу Мінск — Масква. Праносыцца за акном знаёмыя мясціны — Курган Славы, Смалявічы, Жодзіна... Вось ужо наперадзе ззяе серабром герб майго горада. На гэтым сімвалічным знаку адлюстравана схема: рака, стары горад і новы. Герб старажытнага Барысава зусім іншы — дзве ваенныя вежы сімвалізуюць трываласць прыродных рубяжоў, а вароты між імі зачыняюцца перад няпрошанымі гасцямі. З'яўленне назвы — Барысаў — гісторыкі тлумачаць тым, што горад заснаваў полацкі князь Барыс Усяслававіч у 1102 годзе. Праўда, некаторыя лічаць, што горад яшчэ больш старадаўні, і яго заснавальнік — Яраслаў Мудры (1032 год). Першае ўпамінанне аб Барысаве сустракаецца ў летапісу з выпадку вайны князя Мсціслава, сына Уладзіміра Манаха, з полацкімі князямі. Нямаючы вайны пранеслася над Барысавам, прыносячы спусташэнні. Амаль поўнасьцю горад быў спалены ў 1431 годзе, калі разгарнулася міжусобная барацьба паміж князямі Ягайлам, Свідрыгайлам і Сігізмундам.

...Аўтобус імчыць па шырокай магістралі, мільгаюць за вокнамі мікрараёна. Гэта Новы горад, ці як яго часцей называюць, Нова-Барысаў. Тут мой прыпынак. Але я еду на той бок Бярэзіны, каб вярнуцца дамоў пешшу, па крывых старых вулічках.

Аўтобусная станцыя размешчана ў Старым горадзе. Тут жа стаіць адзін з самых старажытных архітэктурных помнікаў Барысава — праваслаўны сабор Уваскрэсення, пабудаваны ў 1870 годзе. Мне хутчэй хочацца дамоў, але я не магу не палюбавацца ззяючымі купаламі, якія быццам бы пльывуць у блакіце. Сонечныя зайчыкі з іх перабягаюць на вітражы кінатэатра, пабудаванага гадоў колькі назад. Як тут усё да драбніц знаёма! Я зварочваю ў крывую вулічку і іду да Бярэзіны.

На тым, крутым і высокім, левым беразе растуць сосны. Менавіта там разгортаваліся галоўныя падзеі ў 1812 годзе: з 13 па 16 лістапада перапраўляліся адступаючыя французскія войскі, а ў доміку на беразе размяшчаўся Напалеон са сваім генеральным штабам. Аб тых часах сведчаць толькі вялізныя насыпывалы, на якіх некалі стаяла артылерыя. У горадзе іх называюць батарэямі. Яны добра відаць адсюль з моста.

Я спыняюся ля танка, які стаіць на гранітным п'едэстале ля самай ракі. Пра яго мне шмат расказваў бацька — ён быў удзельнікам вызвалення Барысава. Экіпаж пад камандаваннем Паўла Рака першым уварваўся ў заняты фашыстамі горад. Цэлыя суткі грамілі героі варожы гарнізон. Дапамога спазнілася на нейкіх пяць-шэсць гадзін. І вось танк гэты навечна застыў на п'едэстале. Ля яго падножжа кветкі. Кветкі зімой і летам. Самыя розныя — рамонкі і ружы, цюльпаны і астры, незабудкі і васількі: у святы і будні іх прыносяць сюды сыны і дочки, маці і бацькі тых, хто загінуў на вайне. І вясельныя картэжы накіроўваюцца сюды адразу пасля рэгістрацыі шлюбу ў Палацы сямейных урачыстасцей.

Памяць аб героях жыве ў сэрцах маіх ровеснікаў. У 9-й школе горада ёсць выдатны музей. Там захоўваюцца дакументы і рэліквіі, звязаныя з гісторыяй гераічнага авіяцыйнага палка «Нармандыя-Нёман».

У чэрвені 1944 года ў баях за Барысаў загінуў малодшы лейтэнант, лётчык-знішчальнік Жак Гастон. Яму, як і тым хлопцам-танкістам, было нямногім больш дваццаці. Лётчык Франсуа дэ Жафо ў сваёй кнізе «Нармандыя-Нёман» апісаў гібель героя, які пасмяротна быў узнагароджан ордэнам Айчынай вайны другой ступені. Цяпер гэта ўзнагарода ў Францыі, у яго маці. З дапамогай таварыства французска-савецкай дружбы школьнікі даведаліся адрас мадам Гастон. У 23-ю гадавіну гібелі яе сына яны адправілі ёй жменьку беларускай зямлі. І цёпла прымалі гасцю з Францыі, калі яна прыехала на магілу сына.

Школьніцай я таксама разам са сваімі сяброўкамі пісала пісьмы ветэранам вайны, з нецярпеннем чакала адказаў, з гордасцю прыносіла ў свой музей новы экспанат. Я вучылася ў 8-й школе... А іх у горадзе дзевятнаццаць.

Я зварочваю з цэнтральнай магістралі, каб прайсці ля сваёй роднай школы. Маршрут таксама знаёмы з дзяцінства — фабрыка піяніна, школа, шклозавод, бацькоўскі дом.

У двары весела мітусяцца дзеці. Далёка разносіцца іх шчаслівы смех. І я думаю, што гэтым дзецям, напэўна, таксама на ўсё жыццё запомняцца вуліцы і плошчы нашага старажытнага і такога юнага горада, майго горада на Бярэзіне.

Н. САМАЖНЕВА.

У Мінску прайшоў трэці абласны конкурс самадзейных духавых аркестраў. У ім прынялі ўдзел музыканты-аматары многіх сталічных прадпрыемстваў, калгасаў і саўгасаў, раённых дамоў культуры. Прыз заваяваў духавы аркестр вытворчага аб'яднання «Гарызонт». Журы адзначыла таксама лепшых дырыжораў. У конкурсе прымалі ўдзел і дзіцячыя духавыя аркестры.

Фота М. ХАДАСЕВІЧА.

СВЯТА МАЛАДЗЁЖНАГА ДРУКУ

У камсамольскіх арганізацыях краіны прайшоў Тыдзень камсамольскага і піянерскага друку, прысвечаны 50-годдзю газет «Комсомольская правда» і «Пионерская правда». Разам з калегамі-журналістамі «Комсомолки» гэтае свята адзначылі творчыя калектывы 226 маладзёжных газет і часопісаў, якія выдае Ленінскі камсамол, больш чым 70 мільёнаў іх чытачоў і шматтысячная армія пазаштатных карэспандэнтаў газет.

Маладзёжныя газеты актыўна фарміруюць у моладзі ідэйную перакананасць, маральную чысціню, грамадзянскую сталасць і сацыяльную актыўнасць.

На правым фланзе па праву стаіць флагман маладзёжнага друку краіны «Комсомольская правда». У красавіку 1925 года XIV канферэнцыя РКП (б) прыняла рашэнне аб стварэнні друкаванага органа ЦК РЛКСМ. 24 мая выйшаў першы нумар «Комсомольской правды», якая стала трыбунай Ленінскага камсамола. Сёння больш чым у 100 разоў узрос яе тыраж, змянілася паліграфічнае афармленне, але няёмкай засталася галоўная задача — быць камсамольскім гарністам, вучыць маладое пакаленне па-ленінску жыць, вучыцца і працаваць.

З першых нумароў газета была сярод моладзі, жыла яе справамі і клопатамі. Старонкі «Комсомолки» — гэта гісторыя станаўлення і развіцця Ленінскага камсамола, гэта хвалючы летапіс жыцця і барацьбы многіх пакаленняў. З публіцыстычным запалам, нястомнай энергіяй, аператыўнасцю і настойлівасцю заклікала яна моладзь на будоўлі першых пяцігодак, на

барацьбу з непісьменнасцю, вучыла юнакоў і дзяўчат знаходзіць сваё месца ў жыцці, развівала іх працоўную і грамадскую актыўнасць.

Усюды, дзе ішла бітва за шчасце Радзімы, былі паўнамоцныя прадстаўнікі «Комсомолки», усюды гучала яе палымнае слова, якое мабілізавала моладзь на барацьбу з ворагам. Шмат расказвала газета пра юнакоў і дзяўчат Беларусі, якія ў партызанскіх атрадах і падполлі не далі спакою фашысцкім акупантам.

13 верасня 1944 года пачаў выдавацца спецыяльны выпуск «Комсомольская правда» в Беларусі. 45 нумароў гэтага выпуску — хвалючы летапіс першых мірных будняў Савецкай Беларусі, самаадданага працоўнага энтузіязму моладзі на аднаўленні разбуранай ворагам народнай гаспадаркі. Паказальнае выказванне аднаго з былых брэсцкіх партызан аб дзейнасці «Комсомольской правды»: «Па ёй нашы дзеці вучыліся грамаце, па ёй мы разам вучыліся любіць зямлю і ненавідзець ворага».

50-годдзе «Комсомольской правды» — гэта свята ўсяго маладзёжнага друку, свята юнакоў і дзяўчат краіны і шматлікіх яе зарубажных чытачоў.

У час Тыдня камсамольскага і піянерскага друку ў рэспубліцы прайшоў шэраг мерапрыемстваў, прысвечаных гэтай падзеі. На ўдарных камсамольскіх будоўлях, у працоўных калектывах, у студэнцкіх аўдыторыях, у гарадах і вёсках адбыліся сустрэчы супрацоўнікаў рэдакцый маладзёжных і піянерскіх газет з чытачамі, канферэнцыі чытачоў, творчыя справаздачы журналістаў.

СПОРТ

У Мінску адбыліся міжнародныя спаборніцтвы веласіпедыстаў, у якіх удзельнічалі зарубажныя і савецкія гоншчыкі. Важная асаблівасць спаборніцтваў, афіцыйна ўключаных у міжнародны календар, — яны складаюцца з камандных, групавых, а таксама гонкі-крытэрыум па вуліцах горада.

Асабліва цікавы крытэрыум. На Паркавай магістралі сталіцы мужчыны разыгралі прыз на дыстанцыі 69,7 кіламетра з дзевяцю прамежковымі фінішамі. Пераможцам стаў Анатоль Старкоў (Беларусь). У жанчын гонку-крытэрыум (дыстанцыя 41 кіламетр з пяццю прамежковымі фінішамі) выйграла Галіна Аляксандрава (Латвія).

НА ЗДЫМКУ: удзельнікі міжнародных спаборніцтваў на дыстанцыі гонкі-крытэрыум.

Фота М. ХАДАСЕВІЧА.

ТРЫЦЦАЦЬ ЮНЫХ ДАСЛЕДЧЫКАЎ

Клас уважліва сочыць за мільганнем крэйды па дошцы. Настаўнік выводзіць формулы, тлумачыць, зноў запісвае. Вучні слухаюць яго. Але вось тлумачэнне закончана, і клас раптам пераўтвараецца: узрываецца многагалосем спрэчак, прапаноў, пытанняў. Дзесяцікласніцу Галю Жа-

левіч зацікавіў лазер на парах складаных арганічных злучэнняў, аб стварэнні якога яна даведлася з газет. Як ён сканструяваны? Чым адрозніваецца ад ужо вядомых? Дзе знойдзе прымяненне? Вучня 9-га класа Сяргея Сяргеява захапіла малекулярна-кінетычная тэорыя. Ці можа яна растлумачыць некаторыя ўласцівасці вадкасцей, такія, скажам, як вязкасць, шчыльнасць, сціскаемасць? І настаўнік дапамагае трыццаці юным даследчыкам пракласці дарогу ў захапляючы і мудры свет фізікі.

На першы погляд, звычайны ўрок у звычайным класе. Але гэта не зусім так. Вучні

прыходзяць у гэтую школу толькі раз у тыдзень — па пятніцах, і ўрокаў такіх, да якіх усе прывыклі, тут не бывае. Вучні знаёмяцца з праблемамі сучаснай фізікі, вучаюцца прыборы, слухаюць лекцыі і гутаркі. Заняткі чаргуюцца з практычнымі і лабараторнымі работамі, перад навуцэнцамі выступаюць вучоныя, спецыялісты. І званне ў кожнага з гэтых 30 юнакоў і дзяўчат незвычайнае — слухач завочнай школы юных фізікаў Пухавіцкага раёна. Адкрылі яе на базе Мар'інагорскай сярэдняй школы № 1 для сельскіх дзяцей супрацоўнікі Інстытута фізікі Акадэміі навук ВССР.

Канікулаў у гэтай школе чакаюць з асаблівым нецярпеннем. Вучні правядуць іх у Мінску, у інстытуце.

Ствараючы гэтую школу, вучоныя паставілі перад сабой мэту — развіць у маладых умённе творча мысліць, даць ім навыкі самастойнага навуковага пошуку, дапамагчы ў выбары будучай прафесіі.

Пры паступленні ў вышэйшыя навучальныя ўстановы ніякіх пераваг у вучняў гэтай школы перад сваімі ровеснікамі не будзе, акрамя, хіба што, больш глыбокіх і трывалых ведаў. Але ж гэта самая галоўная перавага! А. БЯРЭЙШЫК.

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ

НАШ АДРАС:

МІНСК-ГСП, ЛЕНІНСКІ ПРАСПЕКТ, 44.

ТЭЛЕФОНЫ: 33-07-82, 33-02-80, 33-03-15, 33-01-97, 33-15-15.

Ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга друкарня выдавецтва ЦК КП Беларусі Зак. 874.